

TEKSTIILIT JA PALOTURVALLISUUS – MITÄ JOKAISEN TULISI TIETÄÄ TEKSTIILIEN PALOTURVALLISUUDESTA

Toimitus

Suomen Pelastusalan Keskusjärjestö SPEK

Kuvitus

Riina Kaarla

ISBN 978-951-797-308-3

© SPEK ja tekijät

JULKAISIJA

Suomen Pelastusalan Keskusjärjestö SPEK

Ratamestarinkatu 11

00520 HELSINKI

puh. (09) 476 112, faksi (09) 4761 1400

www.spek.fi

spekinfo@spek.fi

PAINO

xxx

Osittainen kopiointikielto

Tämän teoksen kopioiminen on tekijänoikeuslain (404/61) mukaisesti kielletty lukuun ottamatta Suomen valtion ja Kopiosto ry:n tekemässä sopimuksessa tarkemmin määriteltyä osittaista kopiointia opetustarkoituksiin. Teoksen muunlainen kopiointi tai tallentaminen digitaaliseen muotoon on ehdottomasti kielletty.

TEKSTIILIT JA PALOTURVALLISUUS

– MITÄ JOKAISEN TULISI TIETÄÄ TEKSTIILIEN PALOTURVALLISUUDESTA

SISÄLLYS

Tekstiilit ja paloturvallisuus -koulutuspaketin käyttäjälle	2
Mitä tulisi tietää tekstiileistä tulipalotilanteissa?	2
Syttövyysluokitus SL 0-3.....	3
Mitä tulisi tietää tekstiilipalon sammuttamisesta?	4
Tekstiilipalovamman hoito	4
Mitä tulisi tietää tekstiilipalolta suojautumisesta?	5
Mitä toiminnanharjoittajan tulisi tietää tekstiileistä ja paloturvallisuudesta?	6
Mitä perheen huoltajan tulisi tietää tekstiileistä ja paloturvallisuudesta?	6
Keittiö.....	7
Kylpyhuone.....	7
Sauna.....	7
Olohuone.....	7
Makuuhuone.....	8
Kotipiirin tapahtumia	8
Juhlat	8
Harrastukset ja vapaa-aika	8
Mitä lapsille tulisi opettaa tekstiileistä ja tulesta?.....	9
Mitä yksin asuvan aikuisen tai hänen läheisensä tulisi tietää tekstiileistä ja paloturvallisuudesta?	9
Mitä ikäihmisen tai hänen läheisensä tulisi tietää tekstiileistä ja paloturvallisuudesta?.....	9
Mitä erityiskysymyksiä erityisryhmien tekstiilien paloturvallisuuteen liittyä?	10
Mistä saa lisätietoja?	11

Tekstiilit ja paloturvallisuus -koulutuspaketin käyttäjälle

Koulutuspakettiin kuuluu tämä vihko ja cd. Tässä yleistajuisessa ja yleissivistävässä vihkossa kysytään, mitä jokaisen tulisi tietää tekstiilien paloturvallisuudesta. Kysymyksen tavoitteena on kiinnittää lukijan huomio arjen tilanteisiin, joissa tekstiilit muodostavat riskin paloturvallisuudelle. Huomioitaan lukija voi hyödyntää valitessaan vaatteita ja kodin tekstiilejä sekä sisustaessaan kotia ja vapaa-ajan asumuksia.

Varsinainen koulutusmateriaali löytyy cd:ltä. Koulutusmateriaaliin kuuluu oppituntirunko, PowerPoint-diat ja *Tekstiilit ja paloturvallisuus – kouluttajan taustamateriaali*. Taustamateriaali pohjautuu SPEKin 1996 julkaisemaan koulutuspakettiin *Tekstiilit ja paloturvallisuus* (ISBN 951-797-008-0), ja sitä ovat 2008–2009 muokanneet tekstiilityön opettaja Riitta Jäämaa, artesaani Satu-Minna Röyttä, erityistutkija Tiia Ryyänen sekä turvallisuuspäällikkö Ilpo Leino. Toimitustyön on tehnyt SPEKissä järjestöohjaaja Mia Kunnaskari. Kuvitus on Riina Kaarlan käsialaa.

Mitä tulisi tietää tekstiileistä tulipalotilanteissa?

Valtaosa kuolemaan johtaneista tulipaloista on huoneistopaloja. Huoneistopalossa ensimmäisenä syttyvät yleensä kodin tekstiilit ja sisusteet, kuten verhot, istuimet ja vuodevaatteet. Tekstiilit syttyvät herkästi ja ruokkivat paloa tehokkaasti. Jos tekstiilipaloo ei saada sammutettua palon alkuvaiheessa, palo uhkaa levitä seiniin, kattoon ja rakenteisiin.

Aivan liian moni tulipalo saa alkunsa tupakasta, kun tupakoitsija nukahtaa ja tupakan palava pää alkaa kyteä vuodevaatteissa tai sohvanraossa. Vaikka patjojen ja istuinhuonekalujen pehmusteiden pitää olla vaikeasti syttyviä, nekin kytevät tai lopulta syttyvät riittävästä altistuksesta – tai niiden läheisyydessä olevat muut tekstiilit syttyvät.

Kodin tekstiilien kytessä ja/tai palaessa syntyy myrkyllisiä palokaasuja, jotka täyttävät huoneen jopa muutamassa minuutissa. Suurin osa tulipalon uhreista kuolee savuun ja myrkkyykaasuihin. Siksi savuisesta tilasta on päästävä pois mahdollisimman nopeasti.

Myös päällä olevat vaatteet voivat syttyä, herkästikin. Vaatepalot tappavat harvemmin, mutta ne aiheuttavat vakavia, kivuliaita palovammoja. Ilmavassa kankaassa leimahduksena leviävä palo voi aiheuttaa lyhyessä ajassa juuri laajuutensa vuoksi kohtalokkaita palovammoja. Sulavat tekstiilimateriaalit puolestaan voivat aiheuttaa kooltaan ehkä pienempiä, mutta syviä ja vaikeasti paranevia palovammoja.

Tekstiilit eivät käytännöllisesti katsottuna syty itsestään, vaan vaativat kosketuksen lämmön lähteeseen. Sellainen voi olla pitkään jatkunut lämpösäteily (esim. auringonvalo – öljyiset rievut), kosketus kuumaan esineeseen (esim. kuuma hella – aamutakin hiha) tai liekki (esim. kynttilä – verhot). Tekstiilin syttymisnopeuteen vaikuttaa sytytyksen voimakkuus. Voimakkaita sytyttäjiä ovat palavat nesteet ja liekit, koska ne tunkeutuvat tekstiiliin pintaa syvemmälle. Savukkeen tulipää on erityisen vaarallinen, koska se voi sytyttää vaikeasti havaittavan, kytevän palon.

Syttyvyysluokitus SL 0-3

Tekstiilin paloturvallisuus riippuu tekstiilin syttymisherkkyydestä, palamisnopeudesta ja savun muodostuksesta. Tekstiilit jaotellaan vaikeasti, tavanomaisesti ja herkästi syttyviin. Tekstiilien syttymisherkkyyteen ja palamisnopeuteen vaikuttavat materiaalin ja kuidun lisäksi kankaan paksuus ja tiiviys. Yleisesti ottaen tiiviit, paksut ja/tai painavat materiaalit syttyvät vaikeammin kuin ilmat ja ohuet. Vaatteissa mallin tyköistuvuus vaikeuttaa syttymistä. Nukkapintainen on aina palovaarallisempi kuin vastaava sileä tuote. Myös asento vaikuttaa syttymisominaisuuksiin: pystysuorat, väljät, poimutetut kankaat (esim. verhot, pitkät hameet) voivat olla herkästi syttyviä. Luonnonkuidut eivät yksiselitteisesti ole tekokuituja paloturvallisempia.

SL 0 tarkoittaa palamatonta sisustemateriaalia eli materiaali ei syty eikä pala. Tällaisia materiaaleja ovat lasi, mineraalikuidut ja metalli.

SL 1 tarkoittaa vaikeasti syttyvää eli materiaali syttyy vaikeasti, sammuu itsestään eikä muodosta paloa levittävää sulaa ainesta. Esimerkkejä vaikeasti syttyvistä materiaaleista ovat paksu ja tiivis villa, nahka, silkki, eräät modakryylit (esim. villamaiset vaatteet ja huovat), aramidit, PVC ja klorokuidut sekä polyakryylikuidut. Samoin palosuojatut tuotteet ovat vaikeammin syttyviä.

SL 2 tarkoittaa tavanomaisesti syttyvää eli materiaali syttyy, mutta ei herkästi. Sytyttyään se voi palaa loppuun. Se ei muodosta paljon paloa levittävää sulaa ainesta. Tavanomaisesti syttyviä ovat tiiviikköt villa, puuvilla ja pellava, polyamidit, polyesterit sekä eräät modakryylit.

SL 3 tarkoittaa herkästi syttyvää eli materiaali syttyy herkästi ja/tai palaa rajusti. Siitä voi vapautua paljon lämpöä ja se voi muodostaa runsaasti paloa levittävää sulaa ainesta. Herkästi syttyvät rakenteeltaan ohuet, ilmavat ja/tai pitkänukkaiset kankaat. Esimerkkejä herkästi syttyvistä materiaaleista ovat ohuet puuvilla, viskoosi, villa tai pellava, useimmat akryylit, asetaatti ja triasetaatti sekä polypropeeni.

Nykyisin kuluttajan saatavilla on kohtalainen valikoima palosuojattuja tekstiilejä. Palosuojaus on terminä hieman harhaanjohtava, sillä palosuojaus ei tee tekstiileistä palamattomia. Palosuojauksella vähennetään syttymisherkkyyttä ja pyritään estämään tai hidastamaan palon leviämistä. Nämä ominaisuudet parantavat paloturvallisuutta. Palosuojauksen huonoja puolia ovat suoja-aineiden haittavaikutukset (mahdolliset allergiat, ympäristövaikutukset) ja, että palosuojaus usein lisää savunmuodostusta.

Mitä tulisi tietää tekstiilipalon sammuttamisesta?

Palamiseen tarvitaan palavaa ainetta, lämpöä ja happea. Palo sammuu, kun jokin palon edellytyksistä poistetaan. Tekstiilipalon sammuttamiseen on useita keinoja. Tavallisimpiin tekstiileihin sopivat kaikki tavallisimmat sammutuskeinot, eli eristäminen, tukahduttaminen ja vedellä tai muulla sammutusaineella jäähdyttäminen. Jotkut tekstiilit kuitenkin muodostavat palavaa, sulaa ainesta. Vedellä sammutettaessa sula aines voi roiskua ympäriinsä ja levittää paloa.

Jos päällä olevat vaatteet syttyvät, on toimittava nopeasti mutta hätäilemättä:

- hankkiudu eroon vaatteesta, jos ehdit
- suojaa kasvot (tuli nousee ylöspäin)
- tukahduta tuli kierimällä maassa tai kietoutumalla esim. peitteeseen tai mattoon
- tai kastele
- aloita palovammojen hoito välittömästi.

Jos toisen ihmisen vaatteet palavat:

- käske hänen suojata kasvonsa ja heittäytyä maahan kierimään
- tukahduta tuli peitteellä tai vastaavalla ylhäältä alaspäin eli kasvoista pois päin
- silitä tuli tukahduksiin ylhäältä alas (älä taputtele)
- tai sammuta vedellä tai vaahto- tai jauhesammuttimella (ei hiilidioksidi)
- rauhoita ja ole itse rauhallinen
- aloita palovammojen hoito välittömästi.

Tekstiilipalovamman hoito

Sammuttamisen jälkeen tärkeintä on estää vamman laajeneminen. Vesi vanhin voitehista!

- runsaasti viileää vettä (hätätilanteessa vaikka lunta tai märkää sammalta)
- riittävän pitkä jäähdytysaika (kunnes palanut alue turtuu)
- pidä vamma puhtaana

- älä revi ihoon kiinni sulanutta materiaalia itse irti
- näytä suuret, syvät tai rikkoutuneet vammat aina lääkärille.

Mitä tulisi tietää tekstiilipalolta suojautumisesta?

Suurin osa tulipaloista saa alkunsa ihmisten huolimattomuudesta tai tahallisesta vahingonteosta. Tekstiilien palamiselta suojaudutaan aivan kuten tulipalolta yleensäkin. Paloturvallisessa kodissa

- avotulen ja lämmönlähteiden käsittely on huolellista
- sähkölaitteita käytetään oikein
- sähkölaitteet huolletaan oikein
- pyykkejä ei kuivata kiukaan läheisyydessä tai patterilla
- vältetään turhia paloriskejä ja tarpeettoman tavaran keräämistä
- rakennetaan ja sisustetaan vaaranpaikkoja välttäen
- huomioidaan asukkaiden ja huoneistossa oleskelevien kunto ja toimintakyky
- palovaroitin on toimintakunnossa
- alkusammutusvälineet on hankittu ja
- asukkaat osaavat käyttää alkusammutusvälineitä, pelastautua ja hälyttää apua.

Toisin kuin esimerkiksi rikkiäiset kodinkoneet, tekstiilit eivät normaalisti syty itsestään palamaan. Tekstiilit kuitenkin ruokkivat tulta tehokkaasti. Siksi tekstiilipalolta suojautumisen suhteen kannattaa miettiä tekstiilivalintoja, tekstiilien määrää ja tekstiilien sijoittelua.

Vaatepalolta voi suojautua valitsemalla vaikeasti syttyviä tekstiilejä. Vaatteen paloturvallisuutta lisää palon leviämisen katkaiseva leikkaus tai rakenne. Aina ei ole tarkoituksenmukaista pukeutua vaikeasti syttyviin tekstiileihin, vaan tilanteeseen pukeudutaan ja tilanteessa käyttäydytään siihen sopivalla tavalla. Vaikka paksut farkut, villapaita ja nahkatakki ovatkin vaikeasti syttyviä vaatteita, kesän grillijuhlissa voi silti olla mukavampi liehua intianpuuvillaisissa kesähepenissä - silloin vaan on osattava varoa tulta ja vedettävä hiukset kiinni, suojaessu päälle ja hanskat käteen, jos grillaamaan tekee mieli.

Sisustepalolta voi suojautua paitsi materiaalivalintojen, myös sisustusratkaisujen avulla. Paloturvallisesti sisustettaessa

- lämpenevien laitteiden läheisyydessä ei ole syttyviä materiaaleja
- vältetään tarpeetonta tavaraa
- tarvittaessa valitaan vaikeasti syttyviä tai palosuojattuja kankaita.

Kodin sisustaminen on ihanaa ja elämästä saa nauttia täysillä. Sisustuslehdet ja -ohjelmat elävät kukoistuskautta ja niistä voi löytää mitä mielikuvituksellisimpia asetelmia. Kuvaustilannetta varten rakennetut asetelmat eivät kuitenkaan välttämättä tarjoa turvallisuuden kannalta oikeita malleja. Elävä tuli ei nuku koskaan, vaan vaatii jatkuvaa valvontaa. EI siis koskaan kynttilöitä serpentiinikasoihin, tuikkuja puukaiteille, roihuja puukuisteille eikä kynttilöitä paperilyhtyihin...

Mitä toiminnanharjoittajan tulisi tietää teksteistä ja paloturvallisuudesta?

Rakenteellista palotorjuntaa koskevat määräykset sisältyvät Suomen Rakennusmääräyskokoelmaan.

Tuoteturvallisuutta koskevien lakien nojalla paloturvallisuusvaatimuksia on säädetty pehmustetuille huonekaluille ja patjoille.

Majoitustilojen, hoitolaitosten sekä kokoontumis- ja liiketilöiden sisusteiden paloturvallisuudelle on asetettu vähimmäisvaatimuksia (Sisäasianministeriön ohje Dnro 4/011/98). Näissä tiloissa paloturvallisuuteen on kiinnitettävä erityistä huomiota, sillä tiloissa voi olla suuri määrä henkilöitä ja heidän ikänsä, kuntonsa ja/tai liikkumismahdollisuutensa voivat vaikuttaa turvallisuuteen.

Huoneisto tai tila	Sisusteet	SL 0-3
Majoitustilat ja hoitolaitokset: hotellit, lomakodit, asuntolat, sairaalat, vanhainkodit, rangaistuslaitokset ja vastaavat (yl. ympäri vuorokautinen käyttö)	lakanat ja tyynyliinat	SL 2
	muut sisusteet	SL 1
	muut, jos erit. tehokas valvonta	SL 2
Ravintolat	sisusteet	SL 1
Päivähoitolaitokset ja koulut	verhot	SL 1
	verhot, jos erit. tehokas valvonta	SL 2
	muut sisusteet	SL 2
Muut kokoontumis- ja liiketilät: myymälät, näyttelytilat, urheiluhallit, teatterit, kirjastot, kirkot ja vastaavat (yl. päivä- tai iltakäyttö)	sisusteet	SL 1
	sisusteet, jos erit. tehokas valvonta	SL 2

Myös tapahtumanjärjestäjän on huomioitava nämä ohjeet. Avotulta ja pyrotekniikkaa sisältävistä tapahtumista tai esityksistä on tehtävä ilmoitus pelastusviranomaiselle.

Esimerkiksi Helsingin kaupungin pelastuslaitos on ohjeistanut tapahtumanjärjestäjiä siten, että yleisötapahtumissa käytettävät sisusteet tulee kuulua luokkaan SL 1 (vaikeasti syttyvä). Jos tila (muu kuin ravintola) on varustettu automaattisella sammutuslaitteistolla, sisusteet voivat olla luokkaa SL 2. Jos tiloissa käytetään avotulta tai pyrotekniikkaa, sisusteiden on aina oltava luokkaa SL 1. – Samantyyppisiä ohjeita ovat antaneet monet muutkin pelastuslaitokset.

On suositeltavaa noudattaa Sisäasianministeriön ohjetta (vaikka sen voimassaoloaika onkin päättynyt; uutta ohjetta ei ole suunnitteilla).

Mitä perheen huoltajan tulisi tietää teksteistä ja paloturvallisuudesta?

Älä tuudittaudu väärään turvallisuudentunteeseen. Kenelle vain voi sattua vahinko. Mieti kodin turvallisuutta kokonaisvaltaisesti. Opeta lapsille oikeaa suhtautumista tulen voimaan ja pidä tulentekovälineet lasten ulottumattomissa. Kun hankit vaatteita, kodin tekstiileja ja sisusteita, käytä harkintaa. Tavallisista kodin tekstiileistä vain lasten yöasujen, patjojen ja istuinhuonekalujen

pehmusteiden paloturvallisuutta säädellään ja valvotaan. Kuluttajan on oltava valveutunut kuluttaja, ja tarkastettava itse tekstiilituotteiden sopivuus ja paloturvallisuus.

Keittiö

Keittiössä on useita lämmönlähteitä ja sähkölaitteita. Keittiössä sattuu ja tapahtuu, ja unohdukset ovat yleisiä. Tarkasta ainakin seuraavat asiat:

- muista, että liesi (hella ja uuni) kuumenevat voimakkaasti käytön aikana
- älä koskaan jätä liettä ilman valvontaa, etenkin jos kuumennat öljyä tai rasvoja
- älä jätä syttyviä materiaaleja lieden lähelle (pannulaput, pyyhkeet, paperiliinat, syttyvät nesteet, aerosolit)
- pidä liesi ja liesituuletin puhtaana rasvasta ja liasta
- valitse keittiötekstiilit vaikeasti syttyvien joukosta
- käytä keittiöissä kunnollista vaateetusta äläkä anna vaatteiden koskettaa kuumiin pintoihin
- käytä suojavaatteita (essu, patakinnas, huivi tai muu hiussuoja)
- käytä ainoastaan kuivia pannulappuja, sillä kostea kangas voi höyrystyessään aiheuttaa palovammoja
- muista, että keittiö on juuri oikea paikka sammutuspeitteelle!

Keittiön turvavarusteet ovat enemmän kuin suositeltavia (lapsilukko, hellavahti, kaatumiseste, jne.). Opeta kaikille perheenjäsenille oikeat alkusammutustavat, etenkin, että rasvapalo sammutetaan aina tukahduttamalla.

Kylpyhuone

Kylpyhuoneen sähkölaitteista pyykinpesukone on herkin syttymään. Älä koskaan jätä pesukonetta tai muutakaan sähkölaitetta päälle ilman valvontaa. Tarkasta myös muiden sähkölaitteiden kunto (hiustenkuivaaja, parranajokone jne.).

Jos mieleesi ovat kylvyt kynttilänvalossa, tarkasta kynttilöiden sijoittelu ja sijoita ne palamattomalle alustalle.

Sauna

Saunan kiuas on lämmönlähde vailla vertaa. Saunan lämpöä tekisi mieli hyödyntää muuhunkin kuin saunomiseen, mutta pyykkien ja urheiluvarusteiden kuivaus saunassa aiheuttaa vuosittain useita tulipaloja ja vaaratilanteita. On esimerkiksi sattunut, että muuttopuuhissa saunaa on käytetty väliaikaisena varastona, mutta se onkin mennyt päälle ja aiheuttanut koko asunnon tuhoutumisen. Niinkin on käynyt, että pyykinkuivausteline on kaatunut kiukaan päälle. Monta kertaa muoviset pyykkinarut tai vaatepuut ovat kuumuudessa pehmenneet ja tiputtaneet syttymisherkkää materiaalia kiukaalle.

Sauna on siis vain saunomista varten.

Olohuone

Olohuoneessa oleillaan mukavasti, mutta vaaratilanteita aiheuttavat varsinkin tunnelmaa luovat kynttilät ja nukahtaminen tupakka suussa nojatuoliin tai sohvalle. Olohuone on paikka, jossa sisustustekstiilien kirjo on suurin. Pitkät verhot ja kynttilät ikkunalaudalla ovat hienonäköinen mutta vaarallinen yhdistelmä. Olohuoneessa on paljon sähkölaitteita ja ylimääräisiä lämmönlähteitä. TV-kannan uusiutuessa TV-palot toivottavasti vähenevät, mutta riskitekijöitä ovat edelleen lamput, lämmittimet, sähköhuovat ja vastaavat olkkarin tavarat. Pidä huolta niiden kunnosta, oikeasta käytöstä ja tarkasta sijoittelu aika ajoin.

Makuuhuone

Vuoteessa tupakointi on todella vaarallista. Vaikka patjoilta edellytetäänkin ns. savuketestiä, ne voivat syttyä riittävän pitkästä altistuksesta, tai muut vuodevaatteet voivat toimia palon alkulähteenä.

Muita makuuhuoneen riskikohtia ovat kynttilät, valaisimet ja muut sähkölaitteet – ja unisuus, kun nukahdetaan kynttilän palaessa tai uninen käsi tönäisee valaisimen nurin.

Makuuhuone on oikea paikka palovaroittimelle!

Kotipiirin tapahtumia

Kun grillataan

- sijoita grilli riittävän kauas syttyivistä pinnoista sekä tuulelta suojaan
- pukeudu turvallisesti ja käytä suojia
- varaa sammutin tai vesiämpäri käden ulottuville
- noudata sytytystuotteiden ja sytyttimien käyttöohjeita
- älä anna liekkien nousta liian korkeiksi
- älä koskaan jätä valvomatta
- sammuta oikein ja jäähdytä tuhka metallisessa, kannellisessa astiassa.

Kun kulotetaan tai poltetaan puutarhajätettä, käsitellään suurta avotulta. Kun pidät tulta ulkona, suojaa raajat vaatetuksella, pitkävartisilla saappailla ja käsineillä. Kulotukseen vaaditaan yleensä lupa. Pikkurisujen polttoa voi yleensä tehdä esimerkiksi tynnyrissä. Varaa lähistölle riittävästi vettä. Huomioi tuuliolosuhteet äläkä jätä tulta ilman valvontaa. Sammuta hyvin. Muista, että kuuma tuhka voi sytyttää tulipalon jopa useamman päivän päästä.

Juhlat

Tulipaloja sattuu eniten joulun ja uudenvuoden aikoihin. Silloin koti kaunistetaan kynttilöillä, uusilla tekstiileillä ja koristeilla, ollaan juhlatuulella, pukeudutaan juhlahepeniin, kyläillään ja kaikin puolin poiketaan arjen rutiineista.

Säilytä juhlapäivänäkin tuntuma todellisuuteen ja muista aina avotulen valvonta.

Harrastukset ja vapaa-aika

Nykyisin useimmilla meistä tulen käsittely liittyy pääasiassa vapaa-aikaan ja harrastuksiin. Vapaa-ajalla rentoudutaan kynttilän tai takkatulen ääressä, grillataan, retkeillään ja tehdään monia kodin

askareita. Voidaan sanoa, että tulen käsittely ei ole enää yhtä luontevaa ja rutinoitunutta kuin ennen. Hitsarihessun, rempparaijan ja nuotioniinan tulisi muistaa tämä, ja olla erityisen huolellinen sähkön ja tulen kanssa.

Mitä lapsille tulisi opettaa teksteistä ja tulesta?

Opeta lapselle, että tulta saa käsitellä vain aikuisten valvonnassa. Luvattomaan tulen käsittelyyn tulee puuttua heti, sillä jokainen tulitikkuleikki sisältää vakavan onnettomuuden mahdollisuuden. Lisätietoja luvattomasta tulen käsittelystä saat mm. spek.fi > Tulipysäkki.

Kerro lapselle tulen vaaroista lasta säilyttelemättä. Kerro, että aikuisiin voi ja pitää turvata aina, jos sattuu vahinko. Opeta lapselle hänen iälleen sopivalla tavalla alkusammutusta, palon rajoittamista, pelastautumista ja hälytyksen tekoa.

Mitä yksin asuvan aikuisen tai hänen läheisensä tulisi tietää teksteistä ja paloturvallisuudesta?

Oma tupa, oma lupa, ja varsinkin oma vastuu! Jos asut yksin, pidä erityisen hyvä huoli itsestäsi. Jos naapurisi tai tuttavasi asuu yksin, pidä häneen yhteyttä.

Yksin asuva vastaa yleensä yksin myös omasta turvallisuudestaan. Yksin asuvia on kaikenlaisia juuri lapsuudenkodista muuttaneisiin, karanneisiin, eronneisiin, erotettuihin, yksin viihtyviin ja viihtymättömiin. Joukossa on omatoimisia taitureita ja ”hälläväliä”-tyyppisiä. Yksin asuvien turvallisuustiedot ja -taidot voivat olla hyvin eri tasolla.

Ensimmäiseen omaan kotiin muuttava nuori aikuinen ei ehkä ole aiemmin miettinyt omin päin turvallisuuteen ja kulutusvalintoihin liittyviä asioita. Tupaantuliaislahjaksi perinteisen ”leivän ja suolan” asemasta voi viedä palovaroittimen, sammutuspeitteen tai turvallisen kynttilälyhdyn. Sopivat lahjavinkeiksi toki kaikille! Muita turvalahjavinkkejä ovat turvallisuuskurssit, ja tupakoitsijalle voi viedä tukevan tuhkakupin tai retkituhkakupin.

Suurin osa yksin asuvista pärjää hyvin, mutta valitettavan usein palokuolema korjaa yksin asuvan, vähintään keski-ikäisen miehen. Kyseessä on useimmiten onnettomuus, jossa muina osapuolina ovat tupakointi ja alkoholi. Asiaan on vaikea vaikuttaa, mutta jos välität, niin yrität saada tuttavasi katsomaan itse oman turvallisuutensa perään. Olisi turvallisempaa tupakoida ulkona ja tehdä tupakointipaikasta mahdollisimman turvallinen. Palovaroittimesta huolehtiminen on pieni, mutta merkittävä toimenpide turvallisuuden parantamiseksi.

Tupakka voi tappaa myös nopeasti, eli tupakoinnin lopettaminen ei ole koskaan liian myöhäistä.

Mitä ikäihmisen tai hänen läheisensä tulisi tietää teksteistä ja paloturvallisuudesta?

Ikääntymisen myötä jokainen meistä on aiempaa alttiimpi tapaturmille aistitoimintojen heikentyessä. Ja vahinkotilanteista on entistä vaikeampi selviytyä, ne kun voivat edellyttää esimerkiksi nopeutta tai ketteryyttä. Kodin turvallisuudessa avainasemassa on ennaltaehkäisevä toiminta. Toisaalta on pyrittävä vaikuttamaan riskitekijöihin, ja toisaalta on päivitettävä turvataitoja.

Vuosikymmenet sitten käyty ensiapukurssi ei riitä, sillä osa asioista on varmasti unohtunut, uutta tietoa on tullut ja oma toimintakyky on muuttunut.

Ikääntymisen myötä koti tulee monelle entistäkin tärkeämmäksi paikaksi. Kotona tekstiilivalinnoilla voi tehdä paljon turvallisuuden eteen. Erityistä huomiota kannattaa kiinnittää vuoteen kaikkien osien ja yövaatteiden paloturvallisuuteen. Patjan, peittojen, tyynyjen, lakanoiden ja päiväpeitteen tulisi olla mahdollisimman paloturvallisia. Myynnissä on palamattomia ja huonosti syttyviä vuodevaatteita, joten kysy vaikeasti syttyvään eli SL 1-luokitukseen kuuluvia vuodevaatteita. Ns. reumakerrastot ovat vaikeasti syttyvää materiaalia.

Kotona asuvan ikäihmisen lähiomainen tai uskottu on tärkeä tukihenkilö. Keskustelkaa turvallisuudesta ja miettikää yhdessä turvallisuutta parantavia ratkaisuja, kuten varoittimia ja lisälaitteita. Harjoitelkaa alkusammutusta, pelastautumista ja hälytyksen tekoa. Asumisturvallisuuden tarkastuslista auttaa löytämään kodin riskitekijät. Löydät hyvän listan oppaasta *Erehdyksen ja unohdukset salliva asuinympäristö* (SPEK 2007).

On ensisijaisen tärkeää havaita palo, ja se on vaikeaa, jos aistitoiminnot ovat heikentyneet. Avuksi tulevat erilaiset varoittimet: esimerkiksi heikkokuuloisille on vilkkuvia ja täriseviä palovaroittimia. On tärkeää ymmärtää vaaratilanne, tehdä oikea tilanearvio ja pelastautua. Hätäpoistuminen on helpompaa, kun

- koti on siisti
- kulkutiet ovat esteettömät
- lattialla ei liukastu
- turvalukko ei estä poistumista.

Oikeanlainen tekniikka palvelee elämää ja auttaa tulipalojen ennaltaehkäisyssä. Tänä päivänä on saatavilla runsaasti turvallisuutta lisääviä, helppokäyttöisiä teknisiä apuvälineitä. Toisaalta ei pidä myöskään tuudittautua tekniikan luomaan turvallisuudentunteeseen. Valvomisen vastuu ei poistu sillä, että tekniikka periaatteessa lupaa vahtia puolestasi. Eikä uuden tarvikkeen hankkiminen välttämättä lisää turvallisuutta heti, sillä myös tuttuus tuo turvallisuutta.

Kodin tavaratkin vanhenevat, joten tarkasta vanhojen laitteiden toiminta ja kunto aika ajoin. Kun ostat uutta, pohdi asiaa tuotteen käyttäjän näkökulmasta. Teknisten laitteiden paloturvallisuutta lisääviä tekijöitä ovat

- varmatoimisuus
- helppokäyttöisyys
- automaattinen virrankatkaisu
- ylikuumenemissuoja
- termostaatti
- laitteiden sijoittelu.

Mitä erityiskysymyksiä erityisryhmien tekstiilien paloturvallisuuteen liittyy?

Pieni ajatuskoe: ihan tavallinen flunssa voi tehdä sinusta tai minusta ”erityistapauksen” aivan koska vaan. Ajattele, kun aamulla herätessä sängystä ei noin vain pääsekään, hajuasti on lakannut

toimimasta, ruuasta ei tiedä maistamalla mitä se on, puhetta ei saa muodostettua kunnolla, silmät vuotavat eikä näe kunnolla, korvissa kuuluu vain pihinää tai jyminä. Tällaisessa tilanteessa tutuksi tullut maailma lakkaa toimimasta.

Erityisryhmillä toimintakyky on alentunut pysyvästi tai pitkäaikaisesti. Silloin ehkäisevät kotikäynnit sekä erilaisten hälyttimien, turvalaitteiden ja apuvälineiden merkitys kodin turvallisuuden parantajana korostuu. Jos asukkaat eivät kykene pelastautumaan omatoimisesti, rakennuksesta tulee laatia turvallisuusselvitys. Sprinklerisuojaus eli automaattinen sammutuslaitteisto on usein tällaisissa tapauksissa ainoa keino saavuttaa riittävä turvallisuustaso.

Mistä saa lisätietoja?

Tietenkin tästä koulutuspaketista – avaa cd ja tutustu! Lisätietoja saat myös pelastuslaitoksista, vaate-, tekstiili- ja sisustevalmistajilta, turvallisuusalan yrityksistä sekä turvallisuustuote- ja apuvälinevalmistajilta.

Tutustu esimerkiksi seuraaviin materiaaleihin ja kampanjoihin:

- 112-päivä (112-paiva.fi)
- Kodin turvaopas (turvaopas.pelastustoimi.fi)
- Kotitapaturmien ehkäisykampanja (kotitapaturma.fi, turvallinenkoti.net)
- Nolla tapaturmaa (nolla.fi)
- Toimiva koti – esteettömän ja turvallisen asumisen ratkaisuja (toimivakoti.fi).

Lisätietoja antavat mm.:

- Invalidiliitto
- Kansanterveyslaitos (ktl.fi)
- Kuluttajavirasto (kuluttajavirasto.fi)
- Sisäasiainministeriö (intermin.fi)
- Sosiaali- ja terveysministeriö (stm.fi)
- Suomen Pelastusalan Keskusjärjestö (spek.fi)
- Suomen Kuntaliitto (kuntaliitto.fi)
- Turvatekniikan keskus (tukes.fi)
- VTT (vtt.fi).